

Ingatorpsskolan och fritidshemmet Papegojans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen: Skola och fritidshem

Läsår: 2018/2019

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Skola och fritidshem

Ansvariga för planen

Rektor och personal

Vår vision

Vi vill skapa en trygg lärandemiljö för alla elever på skolan. Vi vill förhindra all kränkande behandling, trakasserier samt att diskriminering över huvud taget uppstår.

Planen gäller från

2018-09-01

Planen gäller till

2019-08-31

Läsår

2018/2019

Elevernas delaktighet

Genom klassråd, fritidsråd och elevråd

Vårdnadshavarnas delaktighet

Genom föräldramöte och brukarråd

Personalens delaktighet

Genom gemensamma diskussioner

Förankring av planen

Den tas upp på föräldramöte och brukarråd. Planen diskuteras i klasserna vid varje terminsstart samt tas upp vid aktuella händelser. Eleverna och vårdnadshavare är delaktiga i utvärderingar. Personalen diskuterar och fastställer planen.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Vi har under året genomfört diskussioner i personalgruppen och då använt oss utav reflektionsprotokoll. Vi har skrivit ner vad vi gjort, hur det gick och beskrivit hur vi vill arbeta vidare. Under elevrådet har vi vid ett par tillfällen under läsåret gått igenom planen och dess mål, eleverna har då fått fundera över vad som gjorts och hur det har gått. Det har genomförts en trygghetsvandring med eleverna, de har vi för att uppmärksamma platser eller situationer som gör att våra elever kan uppleva otrygghet och/eller se risker för kränkande behandling. Vid otrygga platser görs anpassningar och åtgärder för att göra dem tryggare. Dessutom har vi genomfört en uppföljning av trygghetsvandringen utifrån frågeställningar. Dessa har diskuterats i klasserna samt på elevråd och brukarråd. Under våren har trygghetsgruppen gjort en egen utvärdering och funderat över vad gruppen kan bidra med i det förebyggande och främjande arbete. I slutet av läsåret sammanställdes årets arbete och en sammanfattande utvärdering gjordes utifrån de delutvärderingar som gjorts under året.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Personalen och eleverna genom elevråd och trygghetsvandringar i klasserna.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Olika temadagar har genomförts, FN-dagen i tvärgrupper. Vi hade undervisning om barnkonventionen. Att leva tillsammans. Syftet med denna dag var att skapa förståelse för olika etniska tillhörigheter. Dagarna skapade en vikänsla och bidrog till att relationer stärktes. Eleverna fick en förståelse om hur det är att vara nyanländ. Vi vill ha kvar FN- dagen och utgå från barnkonventionen och etniska tillhörigheter. Vi behöver utse ansvariga som planerar innehållet och tiden. Skoljoggen kan genomföras på en egen dag och den kan idrottsläraren ansvara för. I So- undervisningen i åk 4-6 har vi arbetat grundligt med de mänskliga rättigheterna och människors lika värde. Elevernas delaktighet har varit stor och diskussionerna mycket tänkvärda. Att använda våra olikheter som finns på skolan och lyssna på varandras erfarenheter för att skapa en förståelse är viktigt och bra. Det behöver vi göra löpande under läsåret.

Ordningsreglerna har gått igenom under året både i klasserna och på elevrådet. De utvärderas under våren för att vara klara till augusti. Vi vill lägga till underskrift längst ner så att reglerna skickas hem och skrivs under. När det uppstår konflikter, ovårdat språk och så vidare så tar vi tag i det direkt och informerar vårdnadshavare och har ett samarbete med dem beroende på händelsen.

Värdegrundsarbete har genomförts på olika sätt i de olika klasserna. Vi har valt att arbeta med mobbningsringen. Det har gett goda resultat, vår upplevelse är att vi har ett verktyg att använda tillsammans med eleverna. Vi har ett gemensamt språk. Vi har även använt modellen i samtal med föräldrar, vilket har bidragit till en ökad förståelse för arbete som vi genomgår. Dessutom har vi sett att vi har fått stopp på de kränkningar som vi uppmärksammat. Vi ser att vi behöver fortsätta att arbeta med att förankra mobbningsringen i alla årskurser och hur vi arbetar vidare med detta. Vi ser även att vi behöver förankra mobbningsringen hos föräldrarna på ett tydligare sätt. Det kan vi göra på föräldramötena i höst.

Nytt för läsåret är att vi på våra arbetslagsträffar har en punkt som heter elevhälsa. Där lyfter vi elever som behöver extra stöd i olika situationer och delger information om dem som alla behöver veta.

Rastvaks schema.

I år har vi ett ökat behov av rastvakter. Därför har vi fler rastvakter. Vi behöver vara fler vuxna ute. Detta beror på ett ökat antal elever men även på grund av att vi har elever som behöver stöd i det sociala samspelet. Att utveckla till nästa år är att ha ett rastvaktssystem där vi har koll på varandras schema om någon rastvakt är sjuk eller frånvarande.

Rastaktiviteter

Aktiviteterna har varit varierande för att tilltala alla och för att alla ska kunna delta efter sina förutsättningar. Fokus har legat på rörelse, men också tillfällen till träning i samarbete, turtagning, språket mm. Exempel på aktiviteter som varit: tipspromenad, trädskull, färgduellen, såpbubblor, pulkaåkning, trådrally.

Förslagslåda sattes upp för att göra eleverna delaktiga, men endast de första veckorna kom det in förslag, och lådan har sedan blivit bortglömd.

Rastaktiviteterna har funnits med som en del av handlingsplaner, för enskilda elever, för att motverka mobbning och kränkningar.

Det har varit bra att rastpedagogen finns ute utöver de ordinarie "rastvakterna", så att fullt fokus kan läggas på aktiviteten.

Under detta läsår har rastaktiviteten på lunchrasten startat 20 minuter efter att rasten börjat (för fk-3). Det har varit svårt att locka med de elever som redan har kommit igång med något annat. Det är naturligtvis vara positivt med egna initiativ, men det finns de som behöver träna sig i lekar tillsammans med andra genom vuxenstöd, och de eleverna kanske redan börjat dra runt eller jaga varandra med pinnar. Då finns inte tiden att fånga upp dem om man ska komma igång.

Att tänka på inför nästa läsår för att rastaktiviteterna ska bli ännu bättre är att informera tydligt i klasserna om aktiviteterna, syftet, målen och förslagslådan. Göra eleverna delaktiga i att planera och leda aktiviteter, ett sätt kan vara via elevrådet där rastpedagogen kommer att vara med. Aktiviteter vid fler tillfällen i veckan om det är möjligt. Rastpedagogen behöver finnas ute på rasten när den startar för att synas och fånga upp eleverna.

Trygghetsgruppen har haft samtal med elever när vi har haft kränkningsärenden. Det har gett goda resultat då vi sett att kränkningarna upphört. Dock är det viktigt att genomföra samtalen under en lång period för att hålla i och hjälpa eleverna att upprätthålla ett bra beteende. Eleverna får återkoppling på sitt beteende. Samtalen har vi genomfört varje vecka till en början men när vi har sett goda resultat så har vi haft samtalen varje månad. Under samtalen har mobbningsringen varit ett bra verktyg för att få en gemensam förståelse och vi pratar om samma saker oavsett i vilket forum. Det är bra när det är en kommunikation mellan trygghetsgruppen som har samtal och lärarna som möter eleverna. I trygghetsgruppen behöver vi vara en från mellanstadiet också, vi behöver träffas var tredje vecka så att vi hinner med det förebyggande arbetet. Handlingsplaner har upprättats och följts upp för enskilda elever och då har ett tätt samarbete skett med hemmet vilket har varit en framgångsfaktor och vi har fått ett bra resultat.

Trygghetsvandring

Under trygghetsvandringen på hösten och våren så uppmärksammar vi otrygga plaster för eleverna. Vid otrygga platser görs anpassningar och åtgärder för att göra dem tryggare.

Klasserna har mötts vid olika tillfällen, de har haft läsning eller ordnat aktiviteter. Femman och trean har läst för förskoleklassen. Ettan har varit inne på besök i F-klass. Femman har ordnat med innebandyturnering. Det har varit bra tillfällen att mötas, bra för äldre elever att ha en mottagare (som ska lyssna). Kanske kan man utveckla vidare med ett faddersystem. I förskoleklassen får man då en fadder från trean. Under året har man bestämda veckor då man träffas, kan vara läsning. Vi har ett förslag på en plan över vad som ska ingå i värdegrundsarbetet under året i de olika klasserna.

Ordningsregler

Vara vänner

Barnkonventionen

Nosa på nätet

Vem bestämmer

Läsa/spela spel

Jag älskar internet

Ansvariga för att arrangera aktiviteter.

Eleverna har uttryckt att de vill arbeta med funktionsnedsättningar. Vi ser även ett behov av detta då vi har exempelvis elever med hörselnedsättning. Kan vara en ide att vi fokuserar på synliga handikapp ett år och sen arbeta med osynliga.

Trygghetsgruppen ger förslag på filmer, aktiviteter och vi lägger in det i årshjulet för när det ska genomföras i klasserna.

Planen för läsåret 18/19 ska utvärderas senast

2019-06-20

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Planen ska delutvärderas under året med hjälp av reflektionsprotokoll både med elever och personal och sen ska det sammanfattas i juni.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor

Främjande insatser

Syftar till att skapa en trygg skolmiljö och förstärka respekten för allas lika värde och riktas mot alla och bedrivs kontinuerligt och utan förekommen anledning.

På skolan är vi vuxna förebilder för eleverna genom att t ex visa arbetsglädje, ha ett trevlig bemötande och visa omsorg. Vi vuxna uppmuntrar elevernas egna initiativ till att anordna aktiviteter för varandra.

Det finns personal ute bland eleverna på rasterna, schema över detta upprättas vid terminsstart.

Ordningsregler för skolan och fritidshemmet upprättas.

Fritidshemmet har planerade värdegrundssamtal en gång i månaden.

Vi arbetar för att skapa goda relationer mellan elever, elever och vuxna genom bland annat årskursövergripande tillfällen så som temadagar, friluftsdagar, Tyresbo. Lek/ läs/spel- grupper där olika klasser möts .

Eleverna får tillsammans med personalen planera och genomföra rastaktivitet för resten av skolan.

På klassråden och elevråden diskuteras och aktualiseras ordningsreglerna och planen mot diskriminering och kränkande behandling under läsåret.

Namn

Etnisk tillhörighet

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Etnisk tillhörighet och Religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Att skapa en förståelse för olika etniska tillhörigheter och olika religioner.

Insats

Att genomföra samtal och diskutera likheter och skillnader mellan olika religioner.

Att genomföra en temadag i samband med FN-dagen.

Vi lyfter frågor kring värdegrund och likabehandling i det vardagliga arbetet med eleverna. Exempel på detta är samtal kring hur vi visar respekt för varandra, vem vi vänder oss till när någon är utsatt eller man själv känner sig utsatt, samt vikten av att alla får vara med.

Ansvarig

Arbetslagen

Datum när det ska vara klart

Sker kontinuerligt under året som en naturlig del i undervisningen, främst i so-ämnena.

Namn

Funktionsnedsättning

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Att skapa en förståelse för olika funktionsnedsättningar, såväl synliga som osynliga.

Insats

Att genomföra samtal om vad som menas med funktionsnedsättning.

Att genomföra aktiviteter i klasserna eller flera klasser tillsammans. Exempelvis film som diskuteras, tillfällen då eleverna får prova att "förlora" ett sinne genom att ha förbundna ögon eller hörselskydd så de inte hör vad andra säger. Det kan också vara att prova att anstränga sig och enbart få andas genom ett smalt sugrör för att få en förståelse för hur det kan vara att ha astma.

Vi lyfter frågor kring funktionsnedsättningar i det vardagliga arbetet med eleverna. Exempel på detta är samtal kring hur vi visar respekt för varandra, vem vi vänder oss till när någon är utsatt eller man själv känner sig utsatt, samt vikten av att alla får vara med.

Ansvarig

Trygghetsgruppen tillsammans med arbetslagen

Datum när det ska vara klart

2020-06-20

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Det finns personal ute bland eleverna på rasterna.

Vi har gemensamma ordningsregler på skolan och på fritidshemmet.

Vi har elevråd samt fritidsråd en gång i månaden samt klassråd i klasserna.

Vi har en trygghetsgrupp på skolan som består av personal från fritidshemmet, samt F-3 och 4-6 kurator och rektor.

Vi har olika värdegrundssamtal på fritidshemmet.

Sociogram och trygghetsvandring genomförs.

Skolenkäten genomförs i alla klasser.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller köns uttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Genom samtal vid aktuella händelser men även i mer formella sammanhang så som fritidsråd, klassråd och elevråd.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Genom samtal och diskussioner i olika forum så som arbetslagsträffar, konferenser och trygghetsgruppen.

Resultat och analys

Genom vår skolenkät framkom det att alla i 4-6 känner sig trygga i skolan och i stort sett samtliga elever vet vem de ska vända sig till om det uppstår konflikter och var de vuxna finns tillgängliga. Vi vuxna är närvarande och syns i matsalen, på rasterna och under lektionstid. Vi jobbar vidare och fortsätter vara så tillgängliga för eleverna som vi kan. Vi ser en positiv trend och fortsätter på den inslagna vägen med t.ex. rastaktiviteter.

Goda resultat på trivseln i F-2 90% tycker att de har kompisar i skolan och i stort sett alla tycker om rasterna. Många elever, mer än 1/3 tycker att det förekommer fula ord. Hälften av eleverna upplever att de inte alltid får vara med och bestämma i lekar och spel på rasterna.

Områden som genom trygghetsvandringen visar risk för oro hos eleverna är rasterna och de tillfällen då det är friare aktiviteter så som i omklädningsrum, matsalen och busshållplatsen. För att förebygga detta så har vi under året varit fler vuxna ute och vi har påmint varandra om att vi delar upp oss på båda sidorna av skolgården. Bussvakterna har varit två stycken, men de som är det måste tänka på att vara snabbt på plats. I matsalen har vi köpt in en ljudpåminnare som ska påminna eleverna om ljudnivån. I omklädningsrummen har vi ordnat med draperier och har mer vuxentillsyn. Vi har diskuterat begreppen skojbråkas och skojretas, vad de innebär och varför vi inte vill ha skojbråk eller att man skojretas. En åtgärd som genomfördes under läsåret var att vi förbjudit snöbollskastning för att förhindra kränkningar. Överlag så upplever våra elever förbättringar under året. Det är ändå saker som vi kan behöva påminna eleverna och oss själva om för att det ska fortsätta att vara bra. Ett ovärdat språk har förekommit i stor utsträckning och det har vi under vårterminen arbetat mer aktivt med. Det har lett till viss förbättring men vi behöver fortsätta att arbeta med det. En framgångsfaktor har varit att vi har haft en tät kontakt med föräldrarna. Diskussioner fördes på Brukarrådet med föräldrar och de tycker också att det är viktigt att vi arbetar vidare med språkbruket. I diskussionerna med föräldrarna framkom även vikten av att alla vuxna pratar med barnen, både hemma och i skolan då tror vi att vi får bäst resultat.

Förra årets kartläggning visade att vi behövde synliggöra och förtydliga vårt likabehandlingsarbete. Det har vi gjort genom att vi har ett årshjul som vi följer och som synliggör det som vi ska fokusera på och genomföra under året.

Förebyggande åtgärder

Syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och omfattar sådant som i en kartläggning av verksamheten identifieras som risker.

Namn

Trygghet

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Alla känner sig trygga på skolan

Åtgärd

Klasslärare/fritidspedagog och eleverna går tillsammans igenom skolans områden, trygghetsvandringar, för att identifiera platser där konflikter uppstår. Detta görs en gång under hösten och följs upp under våren utifrån frågeställningar. Resultatet sammanställs av trygghetsgruppen och tas se upp på en personalkonferens.

Trivselenkät genomförs varje läsår i oktober/november. Trygghetsgruppen ansvarar för att enkäten genomförs och återkopplas.

Sociogram eller annan social kartläggning genomförs i klasserna under januari/februari.

Motivera åtgärd

Vi har tidigare upplevt att dessa trygghetsvandringar har bidragit till att eleverna har kunnat uttrycka plaster som är särskilt utsatta och skapar otrygghet. När vi vet mer om vilka platser som eleverna känner sig otrygga på har vi lättare för att förebygga och undvika konflikter som skapar otryggheten. Det tillsammans med enkäten och en social kartläggning i klasserna gör att eleverna får möjlighet att uttrycka sin åsikt vid flera tillfällen och på olika sätt. Det gör att vi fångar upp fler eventuella kränkningar och trakasserier och vi kan arbeta med det.

Ansvarig

Trygghetsgruppen

Datum när det ska vara klart

2019-06-20

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling på vår skola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Rastvaktschema upprättas inför varje läsårsstart.

Trygghetsgruppen träffas kontinuerligt under läsåret.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Trygghetsgruppen:

Rektor Anna Sandberg

Förskollärare Lisbeth Johansson

Fritidsledare Anna Samuelsson

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

1. Den som tar emot anmälan fyller i anmälningsblanketten.
2. Lärare/fritidspedagog samtalar med de inblandade eleverna och utreder händelsen. Detta ska dokumenteras. Om utredningen visar att det är ett kränkande ärende så lämnas dokumentationen till trygghetsgruppen och rektor. Ansvarig vuxen informerar vårdnadshavare. Uppmana och ge eleven möjlighet att själv berätta för sina föräldrar innan vi från skolan gör det.
3. Rektor anmäler till huvudmannen, Eksjö kommun, att ett fall av kränkande behandling utreds på skolan. Rektor informerar att ett ärende är påbörjat till alla som arbetar på skolan.
4. Berörd personal håller uppsikt över inblandade elever.
5. Trygghetsgruppen gör en plan för fortsatt arbete. Det är viktigt att berörd personal informeras om de åtgärder som finns med i planen.
6. Två från Trygghetsgruppen träffar berörda elever och genomför allvarssamtal. Detta ska dokumenteras.
7. Uppföljningssamtal hålls av trygghetsgruppen utifrån de åtgärder som beskrivs i trygghetsgruppens plan.
8. Trygghetsgruppen informerar vårdnadshavare hur arbetet går. Klasslärare kontaktar vårdnadshavare när kränkningen upphört.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Rektor tar emot anmälan och fyller i anmälningsblanketten. Rektor utreder, dokumenterar och samverkar med vårdnadshavare. Rektor anmäler till huvudmannen, Eksjö kommun, att ett fall av kränkande behandling utreds på skolan. Rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas, följs upp och utvärderas.

Rutiner för uppföljning

Kränkningar mellan elever: arbetet följer gången som är beskriven ovan och följs upp av trygghetsgruppen 1-2 veckor efter den aktuella händelsen.

Kränkningar mellan vuxen och elev: arbetet utreds och följs upp av rektor.

Rutiner för dokumentation

Anmälningsblanketten används och sen är det viktigt att anmälare, utredare och den som följer upp ärendet dokumenterar arbetet.

Ansvarsförhållande

Rektor ansvarar genom delegation. Klasslärare och fritidshemspersonalen ansvarar för att utvärdera ordningsreglerna. Trygghetsgruppen ansvarar för att genomföra trygghetsändringar och att utreda de ärenden som anmäls.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.

- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]

- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.

- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]